

onderzoek voor het huwelijk en acht sterilisatie van erfelijk minderwaardigen geoorloofd en uit de sociale en economische verhoudingen naar voren komend. Op verschillende plaatsen in zijn boek vindt schrijver ook gelegenheid, om op het nadeel voor de kinderen van alcoholgebruik door de ouders te wijzen en van alcoholgebruik in het algemeen.

Het boekje is zeker aan te bevelen. Schrijver brengt hier en daar zijn natuurwetenschappelijke opvattingen naar voren (bldz. 67), die wat verouderd en eenzijdig aandoen! Daaruit vloeit ook zijn opmerking over AUGUSTINUS voort (bldz. 15), die niet door den beugel kan. In de slotopmerkingen raakt schrijver aan politiek en economie, waarbij enkele schimpscheuten over het socialisme niet ontbreken.

G. P. FRETS.

ABDERHALDEN'S *Handbuch der biologischen Arbeitsmethoden*, Abt. VI T. T. H. 5. Lieferung 159. URBAN und SCHWARZENBURG. Wien—Berlin, 1925.

A. BOSTROEM, *Methodik der Erzielung des hypnotischen Schlafes bei Menschen*.

ERNST MANGOLD, *Methodik der Versuche über tierische Hypnose*.

De methode, die BOSTROEM toepast voor de hypnose en die hij noodig acht, voordat men met de behandeling zal beginnen, geeft geen nieuwe gezichtspunten, ja, staat in het tijdperk van het verleden, want CHARCOT en BERNHEIM deden niet anders. Hij gaat bij de patiënten na, of er lethargie en catalepsie ingetreden is en of met het prikken van een speld de pijngewaarwording verminderd is. Dan komt eerst de praktische toepassing. Hij meent, dat het ontstaan van de slechts in diepe hypnose verkregen verschijnselen het vertrouwen en den invloed verhoogt. Het blijkt dan ook, dat hij slechts de hysterische constitutie kan helpen en niet de psychasthenie en angstneurose. Dit is eenvoudig aan zijn methode te wijten. Ook voor de hysterie lijkt mij bij hypnose elke proefneming uit den booze.

Doet men dan bovendien de katharsis met opheffing der amnesie en terugvoering van al het gesprokene in de realiteit, dan zal men ook bij hysterie blijvende genezing kunnen verwachten.

De tweede verhandeling, die van MANGOLD, is een belangwekkende studie over de verwekking van hypnose bij dieren en behelst het onderzoek over in- en uitwendige invloeden bij het ontstaan en op den duur der hypnotische verschijnselen en geeft de physiologische veranderingen gedurende de hypnose weer. Het onderzoek betreft niet alleen vogels en zoogdieren, ook reptiliën en amphiënen, verder nog visschen en arthropoden. De hypnose is door eenvoudige handgrepen mogelijk, dikwijls binnen enkele seconden. Hij kan de lethargie — catalepsie — dan demonstreeren.

Nog vlugger grijpt de hypnose plaats door een toestel, waarmee hij tevens de bewegingen van het dier bij het ontwaken kan be-

studeeren. Bij verschillende dieren bestaat er verschil in hypnotiseerbaarheid. De leeftijd van het dier is van gewicht, de levendigheid en het temperament spreekt mede. Er zijn ook invloeden, bijv. mechanische, acustische en optische prikkels, die bevorderend of storend kunnen werken.

De anaesthesie en analgesie is bij gehypnotiseerde kippen en duiven zóó volkomen, dat men zonder narcotica een laparotomie kan uitvoeren. MANGOLD kon nog de vermindering van de reflex-prikkelbaarheid aantonen als een gevolg van de door de hypnose ingetreden centrale remming.

H. BREUKINK.

ABDERHALDEN'S *Handbuch der biologischen Arbeitsmethoden*. Lieferung 157. Stoffwechsel. URBAN und SCHWARZENBERG. Wien-Berlin. 1925. Prijs 11.40 mark.

In deze aflevering behandelt VEIL in 70 bladzijden de keukenzout-stofwisseling op zeer levendige en leerzame wijze. Zijn opstel geeft niet alleen de methodiek der onderzoekingen, maar een meesterlijke samenvatting van de geheele rol, die het NaCl in onze stofwisseling speelt.

JANSEN wijdt eveneens ongeveer zeventig bladzijden aan kalk en phosphorus. Hij vangt aan met er op te wijzen, dat het voor de bepaling der P- of Ca-stofwissling steeds noodzakelijk is de ingevoerde hoeveelheden van beide te kennen, daar beide een wederzijdschen invloed op elkaars afscheidingsmechanisme uitoefenen. Bij dezelfde hoeveelheid ingevoerde kalk zal men weinig Ca in de urine vinden bij gelijktijdigen voldoende P-toevoer; veel daarentegen bij geringen P-toevoer. In het eerste geval immers wordt de kalk hoofdzakelijk door het dikkedarmslijmvlies afgescheiden, in het tweede door de nieren. Omgekeerd geldt hetzelfde. Volgt een uitvoerige uiteenzetting der bij P- en Ca-stofwisselingsbepalingen toe te passen diëten en quantitatieve onderzoekingsmethodes.

NEUBAUER behandelt in 136 bladzijden de „intermediaire stofwisseling”. Voor hem is dit begrip wijder, dan men het gewoonlijk pleegt op te vatten: het omvat alle scheikundige veranderingen, die de in het darmkanaal opgehoopte stoffen en die, welke de weefsels samenstellen, ondergaan tot haar volledige ontleding en afvoer uit het lichaam. Dat is wat men gewoon is, dynamische biochemie in haar geheelen omvang te noemen. Inderdaad echter is de behandelde stof ten slotte toch heel wat beperkter. NEUBAUER volgt een indeeling in acht hoofdstukjes: I. De chemische analytische methode van onderzoek; de meetmethode. Deze leert de aanwezigheid en de samenstelling van alle tusschen-producten der stofwisseling kennen. II. De methode der onontbeerlijke voedingstoffen (nagaan of een organisme met een bepaald diëet kan voortbestaan (in evenwicht blijven) en groeien kan: stofwisselingsbalans). III. Methodes, welke de afscheiding van tusschen-